QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC TRÊN LĨNH VỰC AN NINH PHI TRUYỀN THỐNG Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

TRẦN VĂN TƯ
Học viện Cảnh sát nhân dân

Nhận bài ngày 03/5/2025. Sửa chữa xong 10/5/2025. Duyệt đăng 20/5/2025.

Abstract

The history of building and defending the country of the Vietnamese people has always faced powerful enemies and many great dangers and challenges. During that process, our ancestors have made many glorious feats, firmly protected and built the Vietnamese Fatherland to develop more and more. Since the Party was founded, the Vietnamese revolution has continued to win many great victories, completing the cause of national liberation, unifying the Fatherland, and moving forward to build socialism. However, the country is currently facing many challenges in the field of national security, in which traditional and non-traditional security issues have emerged.

Keywords: *Solution, efficiency, state management, non-traditional security.*

1. Đặt vấn đề

Sau khi Chiến tranh lạnh kết thúc, đặc biệt là thập niên đầu thế kỷ XXI, thế giới có nhiều biến động phức tạp vượt qua khuôn khổ dự báo của giới nghiên cứu về một thế giới hòa bình, ổn định và thịnh vượng. Trong thế giới đương đại, bên cạnh các mối đe dọa về quân sự vẫn tồn tại và xuất hiện nhiều yếu tố mới đe dọa đến an ninh con người và an ninh quốc gia như: biến đổi khí hậu, thiên tai, dịch bệnh, khủng bố, mua bán ma túy, mua bán phụ nữ và trẻ em, di cư xuyên biên giới, tội phạm mạng... Trong bối cảnh đó, nhận thức về an ninh cũng thay đổi nhanh chóng. Bên cạnh những quan niệm đã và đang được sử dụng xung quanh chủ đề này như: An ninh tập thể, an ninh chung, an ninh toàn diện..., xuất hiện thuật ngữ "An ninh phi truyền thống (ANPTT)". Các mối đe dọa ANPTT đã và đang thách thức trực tiếp đến sinh tồn, phát triển của mỗi cá nhân con người, cộng đồng xã hội, quốc gia dân tộc và toàn nhân loại. Tình trạng biến đổi khí hậu, nước biển dâng; ô nhiễm môi trường; cạn kiệt và tranh chấp nguồn nước, nguồn năng lượng hóa thạch; khan hiếm lương thực và thực phẩm; gia tăng các loại tội phạm phi truyền thống… đều mang dấu hiệu đặc trưng của mối đe dọa ANPTT và được hầu hết các nước quan tâm. Ứng phó với thách thức ANPTT không thể đạt được kết quả như mong muốn nếu từng quốc gia tiến hành đơn lẻ, biệt lập mà rất cần đến trách nhiệm hợp tác của mọi quốc gia.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. An ninh phi truyền thống - một số vấn đề lý luận

Những vấn đề ANPTT được đề cập tới ngay sau Chiến tranh lạnh và đã giành được sự quan tâm của giới nghiên cứu trong vài năm trở lại đây. Mặc dù vậy, trên thế giới hiện nay có khá nhiều cách hiểu, quan niệm khác nhau về ANPTT, tuy nhiên, vẫn chưa có một sự thống nhất về nội hàm của thuật ngữ này. Tùy thuộc vào cách nhìn nhận, góc độ, lĩnh vực tiếp cận, hoàn cảnh cụ thể mà mỗi nhà nghiên cứu đưa quan niệm khác nhau về ANPTT. ANPTT thường được hiểu như một phần cấu thành của an ninh quốc gia. Trước đây, an ninh quốc gia thường được tiếp cận từ giác độ truyền thống với nội dung cơ bản là bảo vệ lợi ích và chủ quyền quốc gia, loại trừ các mối uy hiếp đối với lợi ích cơ bản đó từ giác độ chính trị, quân sự [1]. Tuy nhiên, cùng với sự phát triển của thời đại, sự uy hiếp an ninh đối với quốc gia ngày càng mở rộng sang nhiều lĩnh vực khác nhau. Richard H. Ullman (học giả người Mỹ) trong khi xem

Email: tranvantut02@gmail.com

xét các yếu tố ảnh hưởng tới an ninh quốc gia đã đưa ra quan niệm "an ninh quốc gia không nên hiểu theo nghĩa hẹp là bảo vệ nhà nước trước những cuộc tấn công quân sự qua biên giới lãnh thổ mà an ninh quốc gia còn phải đối mặt với những thách thức phi truyền thống, bao gồm: Khủng bố quốc tế, tội phạm xuyên quốc gia có tổ chức, an ninh môi trường, di cư bất hợp pháp, an ninh năng lượng và an ninh con người. Như vậy, ANPTT không chỉ bó hẹp trong bảo vệ chủ quyền quốc gia mà còn bao gồm bảo vệ con người, môi trường sống, kinh tế, văn hóa…, cũng không chỉ bảo vệ quốc gia trong lĩnh vực chính trị và quân sự mà cần quan tâm tới tất cả vấn đề có khả năng tác động tới vấn đề này như: khủng bố quốc tế, tội phạm xuyên quốc gia, dịch bệnh, an ninh năng lượng, an ninh nguồn nước…Từ định nghĩa này có thể nhận thấy, ANPTT thường có đặc điểm chung là bao hàm những yếu tố phi quân sự, không tồn tại trong phạm vi một quốc gia, dân tộc; phát triển, lan tỏa và được truyền đi nhanh chóng nhờ xu thế toàn cầu hóa và cuộc cách mạng khoa học - công nghệ. Điều đó cho thấy rõ, những vấn đề ANPTT có thể gây ra những hậu quả nguy hiểm đáng sợ không thua kém, thậm chí còn mạnh hơn cả các vấn đề an ninh truyền thống.

Ở Việt Nam, thuật ngữ ANPTT cũng bắt đầu được sử dụng từ cách đây không lâu. Tại Nghị quyết số 08/NQ-TW ngày 17/12/1998 của Bộ Chính trị (khóa VIII) về Chiến lược an ninh quốc gia đã có nội dung về vấn đề ANPTT. Nội hàm này đã được khẳng định và thể hiện cụ thể trong Nghị quyết Đại hội XI của Đảng: "Các yếu tố đe dọa ANPTT, tội phạm công nghệ cao trong các lĩnh vực tài chính - tiền tệ, điện tử - viễn thông, sinh học, môi trường… còn tiếp tục gia tăng" [2] và tiếp tục được ghi nhận trong Văn kiện Đại hội lần thứ XII của Đảng: "Những vấn đề toàn cầu như an ninh tài chính, an ninh năng lượng, an ninh nguồn nước, an ninh lương thực, biến đổi khí hậu, thiên tai, dịch bệnh có nhiều diễn biến phức tạp. Cộng đồng quốc tế phải đối phó ngày càng quyết liệt hơn với các thách thức an ninh truyền thống, phi truyền thống, đặc biệt là an ninh mạng và các hình thái chiến tranh kiểu mới". Từ đó, nhiệm vụ đặt ra trong tương lai là "sẵn sàng ứng phó với các mối đe dọa an ninh truyền thống và phi truyền thống; bảo đảm an ninh, an toàn thông tin, an ninh mạng".

2.2. Quản lý nhà nước trên lĩnh vực an ninh phi truyền thống ở Việt Nam

Với nội hàm khái niệm trên, nguy cơ đe dọa từ ANPTT ở nước ta có mối quan hệ chặt chẽ với an ninh truyền thống vốn có mục đích, tôn chỉ là sự ổn định, phát triển bền vững của chế độ XHCN và Nhà nước Cộng hòa XHCN Việt Nam, sự bất khả xâm phạm độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc. Nghiên cứu về mối quan hệ giữa an ninh truyền thống và ANPTT, nhiều quan điểm cho rằng đó là mối quan hệ biện chứng, là hai mặt của đồng xu (2 sides of acoin), đều có mục đích bảo vệ chế độ, sự tồn tại của Nhà nước, độc lập chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ, an ninh cộng đồng, an ninh xã hội, trong đó an ninh con người là vấn đề hạt nhân, "Con người là trung tâm của chiến lược phát triển" [3]. Điều đó đã được minh chứng khi quan điểm của Đảng, Nhà nước ta xác định: "Sự ổn định và phát triển bền vững mọi mặt đời sống kinh tế - xã hội là nền tảng vững chắc của quốc phòng - an ninh", "Những vấn đề toàn cầu như an ninh tài chính, an ninh năng lượng, an ninh nguồn nước, an ninh lương thực, biến đổi khí hậu, thiên tai, dịch bệnh có nhiều diễn biến phức tạp. Cộng đồng quốc tế phải đối phó ngày càng quyết liệt hơn với các thách thức an ninh truyền thống, phi truyền thống, đặc biệt là an ninh mạng và các hình thái chiến tranh kiểu mới".

Kể từ sau Tuyên bố chung ASEAN - Trung Quốc về hợp tác trên những lĩnh vực ANPTT, Việt Nam cùng các nước ASEAN đã triển khai với các nước đối thoại, đặc biệt là với Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc, Mỹ, EU, các tổ chức quốc tế trong hợp tác các lĩnh vực ANPTT. Trong đó, khẳng định một trong những bảo đảm chính, giải pháp chính cho ANPTT là sử dụng công cụ pháp luật, hoàn thiện pháp luật quốc gia, pháp luật quốc tế để tạo hành lang pháp lý chung. Trở lại với pháp luật thực định của nước ta trong bảo đảm ANPTT hiện nay, chúng ta nhận thấy hệ thống pháp luật đã ngày được hoàn thiện, tiêu biểu bao gồm các luật, như: Hiến pháp năm 2013; Luật Quốc phòng năm 2018; Luật An ninh quốc gia năm 2004; Luật Bảo vệ môi trường năm 2014; Luật Phòng, chống thiên tai năm 2013; Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả năm 2010; Luật Tài nguyên môi trường và hải đảo năm 2015, Luật Đất đai năm 2013, sửa đổi, bổ sung năm 2024; Luật Bảo vệ sức khỏe nhân dân năm 1989, Luật Bảo hiểm y tế năm 2008 (sửa đổi, bổ sung năm 2014), Luật Khám, chữa bệnh năm 2009, Luật Doanh nghiệp năm 2014, Luật Đầu tư năm 2014, Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017), Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012. Mới đây nhất, tại Bộ luật Hình sự năm 2015 đã bổ sung thêm 34 tội danh mới,

trong đó có các tội danh đe dọa ANPTT như tội khủng bố, tội cướp biển… Đặc biệt, theo Bộ luật Hình sự mới sẽ truy cứu trách nhiệm hình sự đối với pháp nhân thương mại. Sự hoàn thiện pháp luật trên ở nước ta thời gian qua rất đáng ghi nhận, một mặt là thể chế hóa quan điểm của Đảng ta, mặt khác thể hiện những cam kết quốc tế cũng như nội luật hóa những công ước, hiệp ước, hiệp định, nghị định thư mà Việt Nam đã tham gia ký kết hoặc phê chuẩn. Tuy nhiên, trước những diễn biến rất phức tạp, trước những "nhóm" thách thức ANPTT nổi cộm như môi trường, tội phạm công nghệ cao, dịch bệnh mà điển hình như đại dịch Covid-19 đã đưa số ca nhiễm bệnh trên toàn cầu là 14 triệu người. Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), số ca Covid-19 toàn cầu nhiều gấp khoảng 3 lần so với các bệnh cúm nặng được ghi nhận hàng năm. Đại dịch đã cướp đi sinh mạng hơn 590.000 người trong gần 7 tháng đầu năm 2020, cao hơn nhiều lần so với mức độ tử vong do cúm hàng năm trên toàn thế giới.

2.3. Một số thách thức đặt ra đối với quản lý nhà nước từ các vấn đề an ninh phi truyền thống

Trong tình hình hiện nay, ANPTT đã trở thành chủ đề quan trọng, mối quan tâm lớn của các quốc gia và được đề cập trong chiến lược an ninh của nhiều quốc gia, đặt QLNN của các quốc gia trước những thách thức mới.

2.3.1. Những vấn đề ANPTT đe dọa nghiêm trọng tới sự phát triển ổn định, bền vững của xã hội, có thể làm suy giảm tăng trưởng kinh tế, tác động tiêu cực tới đời sống của từng người dân và toàn xã hội, có thể dẫn tới những xung đột làm ảnh hưởng tới sự tồn vong của cả chế độ chính trị. Những thảm họa thiên tai như động đất, sóng thần, bão lụt, dịch bệnh, hay sự cạn kiệt về tài nguyên thiên nhiên, ô nhiễm môi trường… vẫn đang có xu hướng ngày càng gia tăng và biến động rất khó lường. Vấn đề về khủng bố, tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm công nghệ cao hay khủng hoảng tài chính, an ninh năng lượng, an ninh lương thực là những lĩnh vực quan trọng đang đe dọa trực tiếp tới mọi quốc gia và thực sự là thách thức đối với hoạt động quản lý của Nhà nước, đòi hỏi Nhà nước không chỉ phải dành những nguồn lực to lớn để giải quyết, khắc phục (đôi khi vượt quá khả năng hiện tại, chẳng hạn vấn đề chi phí cho vắc xin phòng, chống Covid-19 đối với các nước nghèo) mà còn cần có chiến lược lâu dài để ứng phó.

2.3.2. Các vấn đề ANPTT đang làm phức tạp hóa các nhiệm vụ của Nhà nước, đặt ra các nhiệm vụ mới. Bên cạnh những nhiệm vụ QLNN để duy trì trật tự xã hội và bảo đảm các điều kiện cho xã hội phát triển, các cơ quan nhà nước và cán bộ, công chức cần đảm nhận các chức năng, nhiệm vụ ứng phó với các vấn đề ANPTT phát sinh, như: tội phạm công nghệ cao, khủng bố quốc tế, dịch bệnh toàn cầu… Điều đó đòi hỏi phải nâng cao năng lực hoạt động của bộ máy QLNN nói chung và của từng cán bộ, công chức nói riêng để đáp ứng các yêu cầu mới.

2.3.3. Các vấn đề ANPTT đòi hỏi phải có sự hợp tác chặt chẽ giữa các quốc gia để giải quyết, qua đó thúc đẩy xu hướng vừa hợp tác, vừa đấu tranh giữa các quốc gia. Những vấn đề ANPTT hầu hết đều là các vấn đề xuyên quốc gia hoặc xuất hiện ở một quốc gia nhưng có ảnh hưởng ở mức độ quốc tế, thậm chí toàn cầu. Vì vậy, các vấn đề này sẽ chỉ được giải quyết tốt nếu có sự hợp tác quốc tế chặt chẽ. Chẳng hạn, cuộc chiến chống biến đổi khí hậu hay tội phạm xuyên quốc gia sẽ không thể đạt được kết quả tốt nếu không có sự hợp tác của tất cả quốc gia trên toàn cầu.

2.3.4. Các mối đe dọa từ các vấn đề ANPTT trong thời gian tới đang có xu hướng ngày càng gia tăng, trong nhiều trường hợp có thể vượt ra ngoài khả năng giải quyết của các quốc gia, có thể trở thành những thảm họa đe dọa cuộc sống của con người. Các vấn đề ANPTT hiện đang nổi lên như một trong những nguyên nhân chủ yếu tạo ra bất ổn, rối loạn về an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội ở các quốc gia, khu vực và thế giới. Nếu Nhà nước không giải quyết tốt những vấn đề này, sẽ có thể dẫn tới các đe dọa an ninh truyền thống.

2.4. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước trên lĩnh vực an ninh phi truyền thống

Những thách thức mới từ các vấn đề ANPTT đặt hoạt động QLNN trước những yêu cầu mới. Nhận diện chính xác các vấn đề ANPTT và mức độ ảnh hưởng của ATPTT đối với sự an toàn và phát triển của quốc gia là yêu cầu cấp thiết, từ đó tăng cường năng lực của Nhà nước ứng phó với các thách thức này. Trong điều kiện hiện nay ở nước ta, cần tập trung thực hiện những giải pháp chủ yếu sau:

2.4.1. Tăng cường nhận thức về các vấn đề ANPTT đối với an ninh quốc gia: Nhận thức đúng đắn về các mối đe dọa an ninh quốc gia từ các vấn đề ANPTT góp phần giúp các cơ quan nhà nước và toàn xã hội

chủ động phòng ngừa và tích cực chuẩn bị ứng phó, từ đó hạn chế việc xuất hiện và những tác động tiêu cực từ hậu quả của các vấn đề này đến phát triển kinh tế - xã hội, góp phần ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội và phát triển bền vững. Cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền về ANPTT, nhất là mức độ nguy hiểm của các vấn đề này với an ninh quốc gia, với cuộc sống của người dân và toàn xã hội. Trên cơ sở đó, nâng cao cảnh giác, xác định rõ trách nhiệm của cá nhân, tổ chức và của toàn xã hội để có biện pháp phòng, chống hiệu quả đối với các vấn đề ANPTT và giải quyết hậu quả mà các vấn đề này gây ra. Việc tuyên truyền cần được thực hiện cho các đối tượng khác nhau, trước hết là đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, nhất là đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức đang giữ cương vị lãnh đạo để họ nhận thức sâu sắc hơn những tác động của các vấn đề ANPTT, qua đó có ý thức giải quyết các vấn đề ANPTT qua quá trình hoạch định và thực thi chính sách. Đồng thời, cần tăng cường tuyên truyền, phổ biến về ANPTT tới tất cả người dân và toàn xã hội, coi việc giải quyết các vấn đề ANPTT là của toàn dân, của toàn xã hội dưới sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước [4].

2.4.2. Tiếp tục hoàn thiện khung pháp lý để ứng phó với ANPTT: Chủ trương của Đảng xác định trong tương lai các vấn đề ANPTT sẽ ngày càng diễn biến phức tạp và cần phải chủ động ứng phó với những vấn đề ANPTT đã rõ ràng và nhất quán. Trên cơ sở đó, cần xây dựng một hệ thống pháp lý đủ mạnh để tạo sự đồng bộ, thống nhất trong nhận thức và hành động của toàn xã hội ứng phó với các vấn đề ANPTT. Việc thể chế hóa ANPTT cần được thực hiện thống nhất và đồng bộ với tất cả các vấn đề trong mối quan hệ chung với an ninh truyền thống; đồng thời có các quy định cụ thể để ứng phó với từng vấn đề ANPTT cụ thể, như: phòng, chống dịch bệnh, chống biến đổi khí hậu, hạn chế ô nhiễm môi trường… Chủ động lồng ghép các nội dung ANPTT trong quá trình xây dựng, bổ sung hoàn chỉnh quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội, trong các định hướng chính sách của Nhà nước.

2.4.3. Kịp thời sửa đổi, bổ sung những điều luật bảo đảm ứng phó với diễn biến của tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia: Ở đây, đòi hỏi pháp luật hình sự (PLHS) phải được thường xuyên cập nhật, tương thích, ứng phó với diễn biến thực tế của tội phạm đang diễn ra và đấu tranh có hiệu quả với tội phạm có tổ chức, xuyên quốc gia. Phát sinh trong điều kiện phát triển nhanh chóng của tri thức và khoa học - công nghệ, nhiều loại tội phạm phi truyền thống không ngừng biến đổi về phương thức, thủ đoạn phạm tội theo hướng ngày càng tinh vi, phức tạp làm cho việc phát hiện, đấu tranh và xử lý gặp khó khăn, trong khi cấu thành tội phạm trong Bộ luật Hình sự (BLHS) chưa kịp điều chỉnh và các cơ quan, lực lượng chức năng chưa kịp tổng kết, đánh giá và nhận diện mô hình hóa nó. Do đó, nếu PLHS không theo kịp những diễn biến đó sẽ dẫn đến nguy cơ bỏ lọt tội phạm, tạo ra kẽ hở cho tội phạm lợi dụng. Quyết định số 623/QĐ-TTg, ngày 14/4/2016, của Thủ tướng Chính phủ, phê duyệt "*Chiến lược quốc gia phòng, chống tội phạm giai đoạn 2016-2025 và định hướng đến năm 2030*", nêu rõ: Nâng cao hiệu quả công tác phòng ngừa, đấu tranh phòng, chống các loại tội phạm, nhất là tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia, tội phạm sử dụng công nghệ cao, tội phạm về kinh tế, tham nhũng, ma túy, môi trường, tội phạm xâm hại trẻ em... Trong khi đó, "*tội phạm có tổ chức*" lại chưa được ghi nhận để điều chỉnh trong BLHS, khi mà các tổ chức tội phạm gây ra những tội phạm rất nghiêm trọng và tội phạm đặc biệt nghiêm trọng cũng ngày càng gia tăng, là mối nguy hại cho xã hội và nỗi lo cho nhân dân, sự đau đầu cho các nhà lãnh đạo, quản lý trên toàn thế giới [5]. Cùng với đó, PLHS phải có tính tương thích quốc tế cao, bởi vì tính chất xuyên quốc gia, quy mô ảnh hưởng xuyên biên giới của tội phạm phi truyền thống, đòi hỏi các quốc gia trên thế giới phải hợp tác chặt chẽ mới có thể đấu tranh đạt hiệu quả cao. Bởi lẽ, vấn đề xung đột pháp luật, tranh chấp thẩm quyền tài phán sẽ là những rào cản trong công tác xét xử các tội phạm này. Do đó, để tăng cường tính "tương thích" pháp luật làm cơ sở cho việc hợp tác, đấu tranh phòng, chống tội phạm, đòi hỏi Việt Nam phải từng bước tham gia, ký kết và thực thi các điều ước quốc tế, các thỏa thuận hợp tác song phương và đa phương trong khu vực, quốc tế về phòng, chống tội phạm xuyên quốc gia, chẳng hạn, từng bước *nội luật hóa* các quy định của Công ước chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia năm 2000 của Liên hợp quốc vào BLHS năm 2015. Đồng thời, đồng bộ hoàn thiện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về thủ tục tố tụng, hợp tác giải quyết vụ án, vấn đề dẫn độ và chuyển giao... trong luật tố tụng hình sự, luật thi hành án hình sự để hoạt động giải quyết vụ án đạt hiệu quả cao.

2.4.4. Tăng cường năng lực cho bộ máy nhà nước nói riêng và cả hệ thống chính trị nói chung trong giải quyết các vấn đề ANPTT: Xây dựng bộ máy QLNN thích hợp với việc ứng phó với các vấn đề ANPTT. Tăng cường phân cấp, phân nhiệm rõ ràng cho các cấp, ngành, địa phương trong tổ chức lực lượng toàn dân và huy động cơ sở vật chất tại chỗ, kết hợp với cơ động lực lượng, phương tiện từ nơi khác đến nhằm đối phó kịp thời, hiệu quả với những vấn đề ANPTT phát sinh. Tăng cường đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao nhận thức và kỹ năng cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức trong xây dựng chính sách; đồng thời, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật thích hợp để nâng cao năng lực giải quyết các vấn đề ANPTT.

2.4.5. Xây dựng cơ chế phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn xã hội trong việc giải quyết những vấn đề ANPTT: Tăng cường xã hội hóa trong việc đối phó với thách thức ANPTT theo hướng huy động mọi tầng lớp nhân dân, các doanh nghiệp, nhà đầu tư… tham gia. Bên cạnh việc tăng cường nguồn lực của Nhà nước cần đa dạng hóa các nguồn lực để phòng ngừa và ứng phó với các vấn đề ANPTT trong huy động các nguồn lực từ nguồn vốn ngoài ngân sách, như: nguồn vốn của các doanh nghiệp, nguồn vốn đầu tư nước ngoài, nguồn vốn trong dân…

2.4.6. Mở rộng quan hệ đối ngoại để tăng cường khả năng ứng phó với thách thức ANPTT: Thực tế hiện nay cho thấy, các vấn đề ANPTT không thể được giải quyết mà thiếu sự hợp tác quốc tế. Thực hiện chủ trương "tích cực và chủ động hội nhập quốc tế" của Đảng và Nhà nước, chúng ta cần chủ động kêu gọi, phối hợp trong việc chia sẻ thông tin, đưa ra những cảnh báo sớm về những vấn đề liên quan đến ANPTT có tính xuyên biên giới, toàn cầu, xây dựng cơ chế chia sẻ thông tin, bảo đảm có đủ các thông tin cần thiết thường xuyên, kịp thời. Tập trung đầu tư thích đáng, sử dụng hiệu quả sự giúp đỡ quốc tế cho các công trình trọng điểm quốc gia, các chương trình ứng phó với biến đổi khí hậu; đẩy mạnh hợp tác với các tổ chức quốc tế, cơ quan an ninh, cảnh sát của các nước trong đấu tranh phòng, chống khủng bố, tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm mạng thông qua việc thiết lập hành lang pháp lý phù hợp và chủ động, tích cực xây dựng các cơ chế hợp tác quốc tế. Chú trọng hợp tác quốc tế, trước hết là với các nước ASEAN trong đào tạo, huấn luyện, diễn tập, khắc phục hậu quả thảm họa, thiên tai, hỗ trợ nhân đạo; đối phó với biến đổi khí hậu, thảm họa thiên nhiên bằng các chương trình, kế hoạch cụ thể, phù hợp… góp phần giảm thiểu tác động của các thách thức ANPTT. Tích cực tham gia vào các công ước quốc tế, hiệp ước đa phương hoặc song phương liên quan đến vấn đề ANPTT để có tiếng nói chung.

3. Kết luận

Sự phát triển nhanh chóng của kinh tế, khoa học công nghệ với xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, những biến động về thời tiết, chính trị, dịch bệnh... khiến môi trường an ninh liên tục thay đổi. Công tác bảo đảm an ninh quốc gia ngày càng phải đối mặt với nhiều thách thức lớn hơn trước. ANPTT là vấn đề có tính thời sự và nổi cộm hiện nay. ANPTT xuất hiện cùng với phát triển của kinh tế - xã hội và tác động tiêu cực lên nhiều mặt của đời sống con người và sự phát triển của tất cả các quốc gia trên thế giới. Mỗi quốc gia tùy theo điều kiện về vị trí địa lý, sự phát triển kinh tế - xã hội, đặc điểm chính trị, tôn giáo... mà các vấn đề ANPTT sẽ thể hiện và đươc giải quyết theo những cách khác nhau. Khả năng ứng phó và chống chịu các vấn đề ANPTT phụ thuộc vào nhiều yếu tố từ năng lực kinh tế, chính trị, luật pháp, sự đoàn kết cộng đồng, cơ sở hạ tầng kinh tế kỹ thuật, cơ sở hạ tầng thể chế chính sách, mối liên kết quốc tế của từng quốc gia… trong đó quản lý nhà nước là yếu tố quyết định. Nhìn chung, các mối đe dọa ANPTT không chỉ đe dọa đến an ninh quốc gia trong phạm vi một nước hoặc nhiều nước mà còn đe dọa đến toàn thể nhân loại, đòi hỏi phải có sự nỗ lực hợp tác hành động của nhiều quốc gia nhằm ứng phó với các thách thức ANPTT để đảm bảo mục tiêu phát triển bền vững.

Tài liệu tham khảo

[1] Tạ Ngọc Tấn, Phạm Thành Dung, Đoàn Minh Huấn (2015), *An ninh phi truyền thống - những vấn đề lý thuyết và thực tiễn*, NXB Lý luận chính trị, Hà Nội.

[2] Nguyễn Văn Thạo, Nguyễn Viết Thông (chủ biên, 2011), *Tìm hiểu một số thuật ngữ trong Văn kiện Đại hội XI của Đảng*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[3] Trịnh Tiến Việt (chủ biên, 2017), *Pháp luật hình sự Việt Nam trước thách thức an ninh phi truyền thống*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[4] Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (2022), *Giáo trình Quốc phòng và An ninh - Dùng cho hệ đào tạo Cao cấp lý luận chính trị*, NXB Lý luận Chính trị, Hà Nội.

[5] Phùng Hữu Phú, Nguyễn Văn Đặng, Nguyễn Viết Thông (chủ biên, 2016), *Tìm hiểu một số thuật ngữ trong Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội, tr. 13.